

**CÀTEDRA PÚBLICA
UNA ANTOLOGIA DE LA
LÍRICA DE COMADIRA**

Jordi Llavina

Escriptor

De set en set

Manuel Castaño

L'esgarrifança castellana

Un dels poemes més coneguts de Narcís Comadira és el titulat *L'esgarrifança*, del llibre *En quarantena* (1990). És aquell que comença: “Quan em llegiu –ara fantasiejo–, / vosaltres, els poetes / adolescents dels temps que han de venir”, i que es refereix a l'emoció poètica (i potser també a l'emoció poètica particular, dita en aquesta llengua) com “l'esgarrifança”: “atent / a aquesta esgarrifança / –que no es perdi!”.

ÀLEX MARTÍN

DONCS BÉ, RESULTA que *l'esgarrifança* comadiriana, la de la seva poesia, és una mica més lluny de perdre's perquè ara ja es pot llegir, també, en castellà. L'editorial Càtedra, dins la col·lecció *Letras Hispánicas* –aquella sèrie dels llibres negres que, com em recordava fa pocs dies l'editor de l'obra, Jaume Subirana, resumeix una part substancial de la carrera dels que hem estudiat filologia, per tal com aplega molts dels clàssics espanyols i hispanoamericans “*de ayer y de hoy*”–, acaba de treure una magnífica antologia de la lírica del gironí, feta per ell mateix, en edició bilingüe i traduccions castellanen de gent tan *fetén* com José María Micó, que és el que en signa més i el que, al meu entendre, ens dona les millors del volum –compostes, les seves, a diferència de les dels altres traductors, *ex professo* per a aquesta edició–, Ferran Lobo, José Corredor-Matheos, José Agustín Goytisolo, Vicente Molina

Foix, Dolors Oller i Jordi Virallonga.

EL LLIBRE, QUE ARRIBA un any i mig després que Comadira veiés aplegada tota la seva poesia en un volum amanós mal anomenat *de butxaca*, és una bona oportunitat per rellegir l'autor. Jo vaig fer-me conscient de la importància de la seva obra ara fa una mica més de trenta anys, quan vaig conèixer, en una bella edició de bibliòfil del malaurat Miquel Plana, uns quants dels poemes

'L'esgarrifança' comadiriana, la de la seva poesia, és una mica més lluny de perdre's perquè ara ja es pot llegir, també, en castellà

que havien d'integrar *Enigma* (1985), per mi, el seu millor títol. En *El arte de la fuga. Antología del autor*, Comadira ha seguit la lliçó de Carner: ordena la seva obra –una tria de la seva obra, més ben dit– en seccions temàtiques. Per tant, aquest llibre és, ara com ara, la millor selecció de la poesia de l'autor.

MOLINA FOIX, EN EL SEU PRÒLEG tan suggeridor, defineix el poeta com “un trànsfuga permanent”. I Subirana es refereix a la del també pintor com “una veu que juga, i una veu que canta”. La relectura que he fet d'aquestes poesies m'ha servit per certificar que un dels temes principals de l'obra lírica de Comadira és la reflexió sobre la forma artística (i també, per contrast, sobre la *facilitat* en el treball de la forma, allò que en un assaig ell mateix va denunciar com *l'estètica tova*). Hi ha, també, el desig de la vida –un dels seus poemes, aplegats en l'última secció, es titula *Triomf de la vida*– i, tant com aquest, el del plany per les il·lusions perdudes: les que escalfaven el cor del jove que fa molts anys que ja no ho és, però també les que feien somiar un país millor, que ja veurem si ho serà mai. És una poesia de gran altura moral, que ofereix el retrat d'uns homes “emascuats de Déu” (una imatge tan gràfica com poderosa!), uns homes a la intempèrie de la seva realitat temporal: quants d'esments precisos a dies concrets i a mesos, però també al temps de Nadal i d'estiu! Les ciutats, moltes, principalment europees, són tan presents en els versos de l'autor com les referències a una naturalesa que no resulta mai impostada, perquè el poeta n'ha fet objecte de passeig (curiós que, en un poema, s'hagi traduït els tan comadirians “pèsols d'olor” com a “*guisantes de olor*”) i, en un altre, com a “*habas de olor*”).

EM FIXO ARA EN UNA PEÇA ANTIGA que no coneixia, titulada *Com cal*, de *La febre freda* (1966): “Sóc / qualsevol pal de tel·lèfon [...] Recordo / aquell dolç passat d'arbre”. El dramàtic *pal de tel·lèfon* –que em du al cap un vers de *Dia rere dia*, de Quasimodo– prefigura altres símbols sobre el drama de la condició humana que adoptarà la seva poesia. Cinquanta anys més tard, el final, més vinyolià que no pas carnerià, també en la llengua de Góngora i de Micó sona esplèndidament: “*A este lóbrego cielo / le pido / un rayo / para dar digna muerte a mi madera*”, amb aquell to solemniàl i august que té sovint el vers del gironí.

Discòrdia

La República, espanyola per descomptat, que va arribar l'any 1931 tenia a Catalunya un lema que anunciava desastres: “Visca Macià, mori Cambó!” La incapacitat de fer-se càrrec del país sencer, d'entendre'l com una unitat de destí, és una constant històrica dels capitosts i capatassos del catalanisme. “A Catalunya el separatisme és més un sentiment que una convicció”, va escriure Cambó el 1927 en un breu assaig polític que no es va poder publicar fins al 1930: *Per la concòrdia*. Si encara no ha perdut vigència no és perquè la història es repeteixi, sinó perquè el comportament dels pobles presenta constants que semblen incapaços d'evitar. Després de dubtar que hi hagués algú “prou candorós” per creure en “la separació de Catalunya per persuasió”, a la manera de Noruega i Suècia, advertia Cambó: “L'esforç que Espanya féu per guardar les darreres colònies, el faria, centuplicat, per guardar Catalunya, si mai Catalunya tractava de fer efectiva la seva separació d'Espanya. Davant l'alçament català, cessarien les discòrdies de partit i de classe, restarien, en un moment, resolts o posposats tots els altres problemes...”

És increïble que, al cap de tant de temps, el separatisme candorós –el que argumenta que a Espanya també li convé la secessió, el que sosté que, un cop independents, serem fins i tot més amics– encara frueixi d'un predicament tan gran, malgrat les evidències. Era previsible, i ja és un fet, que davant el desafiament els partits espanyols es posarien d'acord en una tarda –qui se'n recorda, dels seus problemes de tresoreria, i de tants polítics encausats: només dels que tinguin a veure amb Catalunya es parlarà–, mentre els visionaris del “nou país” tarden setmanes a confegir una declaració d'intencions que serà lletra morta l'endemà. En paraules de Cambó: “Jo us dic que a Catalunya no hi hauria, en favor del moviment separatista, la unanimitat que hi hauria a Espanya per sufcocar-lo.” I molt ha canviat el país des de llavors, però en direcció contrària a la majoria i al consens socials que farien falta per suportar l'empresa separatista.

EN SÍSIF

Jordi Soler

